

gyar hősök metszeteit foglalja magába.⁵⁰ Az úriszobában pedig Pázmány Péternek egy kis rézmetszeti arcképe függött aranyozott keretben.⁵¹ Mindezek az adatok kétségtelenné teszik, hogy Barkóczy tulajdonában elég tekintélyes mennyiségű grafikai anyag is gyűlt össze.

Az alakos kompozíciókkal szemben a 44 tájkép és 9 vírábrákép tárgyak szerint is inkább a német és németalföldi festészet körébe utalhatók. Németalföld felé irányítja figyelmünket az a 14 „belga” kárpit is, melyek a pozsonyi városi palotát ékesítették. A tájképek igen változatosak s tengeri csatát, városokat, szigeteket, romokat ábrázolnak. Több vallásos tárgyú festményen is nagy szerepet játszik a táj: (pl. „Landschäfte in cupro pictae Eremitas repraesentantia” vagy „Geistliche Landschäfte von alten Testament.”)

Allegorikus tárgyú a 12 hónap képe a városi palotában. (13-as szoba) Megemléstésre méltó egy régi genre-kép is mely „egy kutyát és majmot vezető személyt” ábrázol.⁵²

Hogy ezzel a képtárral mi történt, egyelőre nem tudjuk. Egészére s egyes tárgyaira vonatkozó feltevéseink is többé-kevésbé általánosságokban mozognak és legfeljebb megközelítő pontosságra tarthatnak számot. Az egykorú leírásokhoz képest elég bőbeszédű leltár alapján mégis kétségtelenül megállapítható, hogy Barkóczy tulajdonában lévő festményeket nem alaptalanul nevezi a kortárs képtárnak. Pusztán számuk is erre vall, mely alig kisebb a híres Esterházy-gyűjtemény akkori állományánál. (348 db.)⁵³ Ismerve a primás művészet szeretetét, ízlését és kulturális kapcsolatait nincs okunk kételkedni a festmények művészi minőségében sem. Bizonyára nem hiányzott közülük a gyengé sőt dilettáns munka, de ez a tény nem zárja ki az esztétikai értékek jelenlétét. Erre pedig tárgyi biztosítékot is hozhatunk fel: az említett Solimena-festményt.

A pozsonyi nyári palota pazar berendezését a képtárral még korántsem merítettük ki. A bútorokról sajnos semmi közelebbit nem tudhatunk meg a hagyatéki leltárból. E hiányt részben feledtetni a porcellánkészletéről s az ékszerekről szóló tudósítás. A porcellán fontos szerepet játszott a XVIII. századi főúri háztartásokban. Határozott tudomásunk van pl. Pa-

tachich Ádám báró kalocsai érsek házában, a zágrábi püspöki palotában, az Erdődy-család szomolányi várának jelentős porcellánkészletéről.⁵⁴ Barkóczy sem marad el ezek mögött. A rengeteg porcellán edényen kívül 180 darab porcellán szobrocskát és kisebb-nagyobb cífrázatot sorol fel a leltár. Ezek közül 44 festett, a többi fehér színű. A figurák közt különösen sok a Cupido- és gyermekábrázolás, melyek oly nagy kedveltségnek örvendtek a tókókba hajló barokk ízlés korában. Külön megemléstésre méltó egy három lábón álló, tekeles keleti porcellán edény, melynek fekete alapszínét aranyos díszítés borította.⁵⁵

A magyar főúri ízlésnek és szokásnak megfelelően a primás palota ezüstműben s drágaságokban sem szűkölködött. A gazdag főnemesi családok házi felszerelésében és élet-megnyilvánulásaiban igen jelentős szerepet játszottak az értékes ötvösművek, ékszerek és ruhák. A magyar pompaszereplésnek ez a kihangsúlyozása egész történelmünk folyamán kimutatható. Erről különösen a XVI. és XVII. századból tekintélyes adattömeg áll rendelkezésünkre.⁵⁶ Hogy Barkóczy ősei sem maradtak el e tekintetben a többiekől, bizonyítja az a magyarnyelvű összeírás, mely a primás nagyatya nővérének, Barkóczy Erzsébetnek javairól szól.⁵⁷ A leltárt Thököly Imre megbízottai állítottak össze 1684. július 18-án, miután a fejedelem elfoglalta Ungvárt s az ellenállók értékes holmiját köztük Barkóczy Erzsébetét is elkobozta.^{57a} Ezeket az ingóságokat 26 ládába csomagolva találták meg a várban. A felsorolásnál kitűnik, hogy ezeken kívül még sokmindent magával vitt Barkóczy Erzsébet. Pedig csak az Ungváron maradt ládák is csodás gazdaságot rejtettek magukban. Az 1. ládába arany és ezüst edények kerültek. (pl. „Két szerezendős aranyos pohár, egy ezüst-aranyos kanna törkís a tetején, egy gyöngyös aranyos forgó” stb.) A 2-ban aranyláncokat, függőket, gyűrűket, boglárokat, mellidiszeket s drága öveket találtak összesen 67 darabot. Köztük nem egy való-

50. „Fragmentum Libri continens Cupra Heroum Hungariae” Lehet, hogy a leltárban említett két rézmetszeti arcképet tartalmazó könyv valamelyike Nádasdy Ferenc 1664-ben Nürnbergben kiadott híres Mausoleuma a magyar királyokról és vezéerekről.

51. „Kleiner Kupferschiff dess Seeligen Pzmani in vorgelter Rámel.”

52. „Imago antiqua Personam unum Canem et Simium ducentem exprimens.”

53. Meller Simon: Az Esterházy képtár története. Budapest, 1915. XXXIV l.

54. Entr Géza: A magyar műgyűjtés történetének vázlata 1850-ig. Budapest, 1937. 46–47 l.

55. „Vasculum tribus pedibus insistent cum cooperculo ex Indica Porcellana Subnigro auro distincta.”

56. V. ö. Radvánszky Béla br.: Magyar családi élet és háztartás a XVI. és XVII. században. I–II. Budapest, 1879.

57. Mon. Hung. Hist. XXIV. Thököly Imre naplói stb. Kiadta Thaly Kálmán. Budapest, 1873. II. 688–700 l. Barkóczy Erzsébet és a primás rekogníciós fokozatára vonatkozólag l. Nagy Iván: Magyarországi családjai. I. Pest, 1857. 196–200 l.

57a. Barkóczy Erzsébet ládáiban való jóknak leltára. 1684. július 18. Ungvár várában.